

ROMERBREVET

INTRODUKSJON

En svært krevende forsamling

Hvilken bok ville du aller helst hatt med deg hvis du strandet på en øde øy?

Forestill deg at du går på universitetet og tar et emne i talekunst. Seminaroppgaven din er å holde en kort tale om «meningen med livet». Over atskillige kopper nattkaffe setter du opp en disposisjon over den kristne tro og hva den betyr for deg. Du bruker mye tid på dette oppdraget – det kan jo hende denne talen blir den eneste gangen tilhørerne dine får høre en klar presentasjon av den kristne tro.

Men hva hvis du ble bedt om å skrive ned talen din til lokalavisen? I stedet for noen titalls lyttere, ville du få flere tusen lesere. Du ville utvilsomt brukt mye mer tid og vært mye nøyer med forberedelsen.

1,8 Først takker jeg min Gud ved Jesus Kristus for dere alle, for deres tro forkynnes i hele verden.

BREV TIL VERDENS SENTRUM

La fantasien din løpe enda lenger: Hvordan ville du reagert hvis du ble bedt om å bearbeide den samme talen til et hovedoppslag i Aftenposten? En avis med krevende lesere som har sans for kvalitet. Om du skrev for dem, ville du tatt for deg hvert eneste ord omhyggelig, finpusset på uttrykkene dine og forsikret deg om at tankene dine var fullstendige og velformulerte.

Du kan se en lignende prosess i virksomhet i apostelen Paulus' ulike brev. Noen av brevene hans var, lik en universitetstale, adressert til en liten gruppe mennesker som han kjente ved navn. Brevene besto ofte av varme, personlige råd, eller til og med faderlige irettesettelser.

Men Romerbrevet ... bare navnet på boken framkaller bilder av det mektige riket som hersket over hele den vestlige verden. For mennesker på Paulus' tid var Roma verdens sentrum på alle måter: lov, kultur, makt og lærdom. Et brev til denne sofistikerte leserkretsen måtte nødvendigvis være imponerende.

I Romerbrevet nedfelte Paulus briljant hele bredden av den kristne lære, som på den tiden fremdeles ble gitt videre muntlig fra by til by. Paulus ønsket å overbevise disse krevende leserne om at Kristus hadde svaret på alle livets viktige spørsmål.

ETTBINDS SAMMENDRAG

Litterære personer får ofte spørsmål som dette: «Hvilken bok ville du aller helst hatt med deg hvis du strandet på en øde øy?» Den viktorianske forfatteren G.K. Chesterton ga et uødkelig svar: «Tomas' håndbok til praktisk båtbygging!» Hvis de fikk det samme spørsmålet angående én enkelt bok i Bibelen, ville mange kristne valgt Romerbrevet. Det er kompakt nok til å få plass på en dobbeltside i en moderne avis, men klarer likevel å favne alt det grunnleggende i den kristne tro.

Til tross for sin grundighet virker ikke Romerbrevet som noen tørr teologisk bok. Store vekkelser i kirkehistorien er blitt født ved studium av denne boken. Augustin, Martin Luther og John Wesley fører alle sine åndelige vekkelser tilbake til lesingen av Romerbrevet. Det gir oss apostelen Paulus' endelige svar på spørsmålet om «meningen med livet».

Hvordan lese Romerbrevet

Romerbrevet er en bok å ta langsomt og forsiktig til seg. Paulus utvikler et argument, og logikken hans utfoldes tanke for tanke helt fra første kapittel. Kanskje kjenner du igjen mange velkjente vers i Romerbrevet. Legg merke til dem i sin sammenheng som en del av Paulus' samlede presentasjon.

Romerbrevet inndeles etter en klar disposisjon. Kapittel 1–3 innleder boken og legger fram behovet for de gode nyhetene om Kristus. Slutten på kapittel 3, kalt Bibelens sentrale teologiske avsnitt, sammenfatter kjernebudskapet i et kort avsnitt. Kapittel 4 og 5 utdyper dette budskapet ytterligere. Romerbrevet 6–8 tar for seg evangeliets virkning i en kristens liv. Så tar Paulus et opphold på tre kapitler (9–11) for å knytte argumentasjonen til jødernes gammeltestamentlige historie. Derfra går han videre til å gi praktiske råd angående spesifikke problemer i kapittel 12–16.

Det vil kreve tid og konsentrasjon for fullt ut å forstå Romerbrevets lære. Det er få mennesker som vil hevde at de mestrer boken. Men det finnes ingen annen bok som kan måle seg med den som en kortfattet, saklig framstilling av den kristne tro.

HØYDEPUNKTER I ROMERBREVET

Følgende kapitler i Romerbrevet er spesielt verdt å merke seg. De inngår i leseplanen «GUIDET TUR gjennom Bibelen». For en nærmere beskrivelse, se s. x–xi.

Kapittel 3: En sammenfatning av hele boken. Ta deg god tid når du leser avslutningen, vers 21–31

Kapittel 7: Paulus' kamp mot synden

Kapittel 8: Paulus' triumferende konklusjon på dette mektige avsnittet om kristenlivet

Kapittel 12: Paulus' praktiske, konkrete instruksjoner for hvordan livet skal leves

PERSONER DU VIL MØTE I ROMERBREVET

Paulus s. 1268

Hilsen

1 Paulus, Jesu Kristi tjener, kalt til apostel, utvalgt til Guds evangelium; ² det Han på forhånd lovte ved profetene sine i Hellige Skrifter, ³ om Sin Sønn. Som menneske er Han kommet av Davids slekt, ⁴ og etter hellighets Ånd ble Han stadfestet å være Guds Sønn i kraft ved oppstandelsen fra de døde, Jesus Kristus, vår Herre.

⁵ Ved Ham har vi fått nåde og apostel-tjeneste til troens lydighet blant alle folkeslag, for Hans navn. ⁶ Blant dem er også dere som er kalt av Jesus Kristus: ⁷ Til alle Guds elskede, kalte og hellige som er i Roma: Nåde være med dere og fred fra Gud, vår Far, og Herren Jesus Kristus.

 Lengsel etter å besøke menigheten i Roma

⁸ Først takker jeg min Gud ved Jesus Kristus for dere alle, for deres tro forkynnes i hele verden. ⁹ Gud er mitt vitne, Han som jeg tjener i min ånd i Hans Sønnns evangelium, at jeg ustanselig minner om dere i mine bønner.

¹⁰ Jeg ber alltid om at det en gang må lykkes for meg å komme til dere på en eller annen måte, ved Guds vilje. ¹¹ For jeg lengter etter å se dere, slik at jeg kan gi dere del i en åndelig nådegave, så dere kan bli styrket – ¹² det vil si at vi sammen kan bli opplivet i vår felles tro, deres og min.

¹³ Nå vil jeg ikke at dere skal være uvitende, brødre, om at jeg ofte har planlagt å komme til dere for å høste noe frukt også blant dere, slik som blant de andre folkeslagene. Men inntil nå er jeg blitt forhindret. ¹⁴ Jeg står i gjeld både til grekere og barbarer, til vise og uforstandige. ¹⁵ Derfor, så langt det står til meg, er jeg villig til å forkynne evangeliet også for dere i Roma.

Den som er rettfærdig av tro, skal leve

¹⁶ For jeg skammer meg ikke over Kristi evangelium, for det er Guds kraft til frelse for hver den som tror, for jøde først og så for greker. ¹⁷ For i det blir Guds rettfærdighet åpenbart av tro til tro, som det står skrevet: *Den som er rettfærdig av tro, skal leve.*

Guds vrede over all ugudelighet

¹⁸ For Guds vrede blir åpenbart fra Himmelen over all ugudelighet og urettferdighet hos menneskene, de som holder sannheten nede i urettferdighet. ¹⁹ Det en kan vite

1,17 Luthers inngangsport

Vers 16–17 er et konsentrert sammendrag av Paulus' budskap i Romerbrevet. Det forvandlet reformatoren Martin Luther for alltid. Etter at han endelig hadde forstått uttrykket «Guds rettfærdighet», sa Luther: «Jeg opplevde det som om jeg ble født på ny og gikk gjennom åpne dører inn i Paradis. Hele Skriften fikk ny mening ... Dette skriftstedet hos Paulus ble inngangsporten til Himmelen for meg.»

om Gud ligger åpent for dem, for Gud har åpenbart det for dem.

²⁰ Helt siden verdens skapelse har Hans usynlige egenskaper vært klart synlige; både Hans evige kraft og Hans guddommelighet; disse kan kjennes av de gjerninger som er gjort. Slik er de uten unnskyldning.

²¹ For selv om de kjente Gud, æret de Ham ikke som Gud, eller takket, men de ble tomme i sine tanker, og deres dåraktige hjerte ble formørket. ²² Mens de gjorde krav på å være vise, ble de bare dåraktige, ²³ og de byttet bort den uforgjengelige Guds herlighet med et bilde gjort lik et forgjengelig menneske, og bilder av fugler, firbeinte dyr og krypdyr.

1,20 Ingen unnskyldning

Helt fra Adams og Evas tid har folk hatt en tendens til å legge skylden på andre for det som går galt. Romerbrevet 1–3 framsetter et viktig prinsipp som har blitt vidt anerkjent av grupper som jobber med rehabilitering, som for eksempel Anonyme Alkoholikere: Med mindre du først tar ansvar for dine gale handlinger og slutter med å skyld på andre, vil du aldri bli bra.

²⁴ Derfor overga Gud dem også i deres hjerters lyster til urenhet, så de vanærer sine kroppar seg imellom. ²⁵ De byttet ut Guds sannhet med løgn og tilba og tjente skapningen i stedet for Skaperen, Han som er lovprist i all evighet. Amen.

²⁶ Derfor overga Gud dem til æreløse lidenskaper. For til og med deres kvinner byttet ut det naturlige samliv med et som er i strid med naturen. ²⁷ Det samme gjorde

også mennene. De forlot det naturlige samliv med kvinnen, og de ble opptent i sitt begjær etter hverandre, så menn drev skammelig utukt med menn. Og den velfortjente straffelønn for sin villfarelse fikk de på seg selv.

²⁸ Ettersom de ikke fant noen verdi i å kjenne Gud, overga Gud dem til et uverdiggjort sinn, så de gjør de ting som ikke sømmer seg.

²⁹ De er fulle av all slags urettferdighet, seksuell umoral, usselhet, grådighet og ondskap. De er fulle av misunnelse, mord, strid, svik og falskhet. De ble ryktemakere, ³⁰ baktalere, gudshatere, voldsmenn, stolte, skrythalsere, de finner på all slags ond, de er ulydige mot foreldre, ³¹ uforstandige, upålitelige, uten naturlig kjærlighet, de vil ikke tilgi, de er ubarmhjertige.

³² Disse kjenner Guds rettferdige dom, og de vet at de som driver med den slags, fortjener døden. Likevel gjør de ikke bare det samme selv, men de støtter også andre som gjør det.

Guds rettferdige dom

2 Derfor kan du ikke unnskyldes, du menneske, hvem du enn er som dømmer. For i hver sak du dømmer en annen, fordømmer du deg selv. For du som dømmer, gjør de samme ting. ² Vi vet at Guds dom, den som er i samsvar med sannheten, hviler over dem som gjør den slags. ³ Regner du med, du menneske som dømmer dem som gjør slike ting, og som selv gjør de samme, at du skal kunne flykte fra Guds dom? ⁴ Eller forakter du Hans rikdom på godhet, overbærenhet og tålmodighet? Skjønner du ikke at Guds godhet leder deg til omvendelse?

⁵ Men ved din hardhet og ditt hjerte som ikke vil vende om samler du deg vrede til vredens dag, den dag da Guds rettferdige dom skal åpenbares. ⁶ *Han skal gi enhver*

etter hans gjerninger. ⁷ Han gir evig liv til dem som ved tålmodig utholdenhet i god gjerning søker herlighet, ære og uforgjengelighet. ⁸ Han lar harme og vrede komme over dem som søker sitt eget og er ulydige mot sannheten, men som derimot lyder urettferdigheten. ⁹ Trengsel og angst skal komme over hver menneskesjel som gjør det onde, over jøde først og så over greker. ¹⁰ Men Han gir herlighet, ære og fred til hver den som gjør det gode, til jøde først og så til greker. ¹¹ For Gud gjør ikke forskjell på folk.

¹² For alle som syndet uten lov, skal også gå bortapt uten lov, og alle som syndet i loven, skal bli dømt ved loven – ¹³ for det er ikke de som hører loven, som er rettferdige for Gud, men de som lever etter loven, som skal bli rettferdiggjort. ¹⁴ Når hedningfolk som ikke har loven, av naturen gjør det loven lærer, er de sin egen lov, selv om de ikke har loven; ¹⁵ de viser at lovens gjerning er skrevet i hjertet deres; og samvittigheten deres vitner sammen med dem; det samme gjelder tankene deres, som innbyrdes enten anklager eller unnskylder dem ¹⁶ – på den dagen da Gud skal dømme det skjulte hos menneskene etter mitt evangelium, ved Jesus Kristus.

Også jøden, som har loven, bryter loven

¹⁷ Se, du som kalles jøde og setter din lit til loven og roser deg i Gud, ¹⁸ du som kjenner Hans vilje og som kan dømme om smått og stort, fordi du er opplært i loven, ¹⁹ og er overbevist om at du selv er en veileder for blinde, et lys for de som er i mørke, ²⁰ en oppdrager for uforstandige, en lærer for umodne, fordi du i loven har fått den rette form for kunnskap og sannhet.

²¹ Du som lærer andre, lærer du ikke deg selv? Du som forkynner at en ikke skal stjele, stjeler du? ²² Du som sier: «Du skal ikke drive hor», driver du hor? Du som har avsky for avgudsbildene, utfører du tempelran? ²³ Du som roser deg av loven, vanærer du Gud ved å bryte loven? ²⁴ *For Guds navn blir spottet blant folkeslagene på grunn av dere, slik det står skrevet.*

Hjertets omskjærelse

²⁵ Omskjærelse er jo nyttig dersom du holder loven. Men er du en lovbryter, da er din omskjærelse blitt som om du hadde forhud.

2,1 Foruroligende ordtak

«På seg selv kjenner man andre». Eller som spanjolene sier: «Eselet kaller grisen 'langøre'». Disse og mange tilsvarende ordtak som vi kjenner i dag er som en gjengklang av Paulus' poeng: Vi kritiserer ofte andre for det vi selv sier og gjør.

²⁶ Hvis en som har forhud, holder lovens rettfærdige krav, må ikke da hans forhud likevel regnes som omskjærelse? ²⁷ Dersom den som fysisk har forhud, oppfyller loven, har han ikke da rett til å dømme deg, du som til tross for at du har bokstaven og omskjærelsen, er en lovbrøyer?

²⁸ For det er ikke den som er jøde i det ytre, som er jøde, og omskjærelse er ikke en omskjærelse i det ytre, på kjønnslemmet.

²⁹ Men den er jøde som er det i det skjulte, og som har hjertets omskjærelse i Ånden, ikke i bokstaven. Den har sin ros, ikke fra mennesker, men fra Gud.

Gud har rett til å dømme alle

3 Hvilken fordel har da jøden, eller hvilket gagn er det i omskjærelsen? ² Mye, på alle måter! Først og fremst det at Guds Ord ble betrodd dem.

³ Hva da om noen var utro? Kan deres utroskap sette Guds trofasthet ut av kraft?

⁴ På ingen måte! Det står fast at Gud er sannferdig, men hvert menneske er en løgner. Som det står skrevet: *For at Du skal bli rettfærdiggjort i Dine ord, og få rett når Du dømmer.*

⁵ Men dersom vår urettferdighet framhever Guds rettfærdighet, hva skal vi da

100

viktige personer

Paulus

Bråvending

Selv om Paulus begynte sin karriere som en fanatisk fiende av kristendommen, ble han dens største leder. Etter Jesus er han utvilsomt den viktigste personen i Det nye testamentet. Paulus var ikke bare en aktivist som var overgitt til saken, og heller ikke bare en teolog som tenkte dype tanker om Gud. Han var begge deler – og det lidenskapelige og overgitte livet hans tjener fortsatt som forbilde.

Til forskjell fra de andre tolv disiplene startet Paulus opp med status og utdanning. Han var født som romersk statsborger, et sjeldent og kjærkomment privilegium for en hvilken som helst jøde. Paulus' skrifter på flytende gresk viser at han var et verdensmenneske, vel bevandret i sekulær litteratur.

Fundamentalt sett betraktet likevel Paulus seg selv som en from jøde. Han hadde studert teologi i Jerusalem under den berømte rabbinen Gamaliel. Han ble med i kampanjen for å arrestere, fengsle, og til og med henrette kristne fordi han mente at de spottet Gud ved å tilbe en mann, og han var fast bestemt på å utslette denne vranglæren.

Jesu blendende åpenbaring på veien til Damaskus snudde Paulus' liv opp-ned (Apg 9,1–19). I en av de mest dramatiske omvendelser noensinne, ble Paulus selv nettopp det han hadde hatet så sterkt – en kristen. På et senere tidspunkt skrev Paulus til de troende i Filippi: «For meg er livet Kristus» (Fil 1,21). Ingen kunne betvile det. Et lidenskapelig fokus på Jesus skinner igjennom i hver eneste linje han skrev. Det var årsaken til hver eneste kilometer han tilbakela. Han er og blir det enhver kristen mener med «Kristus-sentrert».

Det tok imidlertid noen år før Paulus fant sin oppgave. Han oppdaget den i Antiokia, en viktig romersk by i dagens Tyrkia, hvor den første rimelig store forsamlingen av ikke-jødiske kristne sprang fram. Fra da av var Paulus på alle måter en misjonær som brakte de gode nyhetene ut til hele verden. Han var nesten ustanselig på reise. Han flyttet fra by til by rundt Middelhavet, og forkynte for både jøder og hedninger.

Paulus' liv var preget av spenning: et skipbrudd, et slangebitt, gjentatte slag og hårfine rømninger. Han plantet mange menigheter, og tretten brev i Det nye testamentet bærer hans navn. Alle sammen tar de opp ulike problemer i disse første menighetene.

Selv om Paulus aldri sluttet å se på seg selv som jøde, brukte han mye av sitt liv på å forklare at jøder og hedninger var like mye elsket av Gud. Det er mange som snakker om rasemessig forsoning. Paulus var en av de første som kjempet for det. Han kjempet iverdig mot dem som ville at hedningene skulle underkaste seg hele den jødiske lov. Han var helt bestemt på at ikke-jødiske kristne skulle betraktes som fullverdige borgere av Guds rike. Det eneste Gud krevde var tro på Jesus.

SPØR DEG SELV

Til hvilken oppgave kaller Gud deg? Hvordan er din streben etter å fylle din rolle, sammenlignet med Paulus' rolle?

si? Er Gud urettferdig, Han som lar vreden komme? Jeg taler nå bare på menneskelig vis. ⁶ Nei, på ingen måte! For hvordan skulle da Gud kunne dømme verden? ⁷ For dersom Guds sannhet er kommet tydeligere fram ved min løgn, og det har bidratt til Hans ære, hvorfor blir jeg da fortsatt dømt som en synder? ⁸ Hvorfor skal vi da ikke bare «gjøre det onde for at det gode kan komme av det?» – slik de spottende sier om oss, og som noen påstår at vi lærer. Dommen over dem er rettferdig.

Alle mennesker står skyldige for Gud

⁹ Hva da? Har vi noen fordel? Nei, slett ikke!

Vi har jo ovenfor anklaget både jøder og grekere for at de alle er under synd. ¹⁰ Som det står skrevet:

Det er ikke én rettferdig, nei, ikke en eneste. ¹¹ Det er ikke én som er forstandig. Det er ikke én som søker Gud. ¹² De har alle bøyd av. Alle er de blitt fordervet. Det er ingen som gjør godt, nei, ikke en eneste. ¹³ En åpnert grav er deres strupe. Med sine tunger har de sveket, slangegift er under deres lepper.

¹⁴ Deres munn er full av forbannelse og bitterhet. ¹⁵ Deres føtter er snare til å utøse blod. ¹⁶ Det er ødeleggelse og elendighet på deres veier. ¹⁷ Og fredens vei har de

GUIDET TUR

Fortsatt fra s. 1319

ROMERBREVET 3

Botemiddel: En kur mot en universell sykdom

Under hele sitt strevsomme og opplevelsesrike liv har Paulus hatt ett mål i sikte: Et besøk i Roma. På Paulus' tid er Roma noe for seg selv, hovedstaden i det mektige romerske riket som hersker over hele den vestlige verden. En liten, ny menighet i Roma skaper stor begeistring blant kristne andre steder. De vet at på en eller annen måte vil det som skjer i Roma, ha avgjørende betydning for hele menighetens framtid. Hvis de skal kunne påvirke verden, må de bryte gjennom i denne store byen.

Paulus ber uopphørlig for menigheten i Roma, og han har flere ganger hatt planer om å besøke den. Siden han ennå ikke har kunnet virkeliggjøre noen av disse planene, skriver Paulus dette brevet, et kortfattet sammendrag av den kristne tro.

Hvem er syk?

Paulus proklamerer Guds underfulle nåde som løsning på menneskehetens problem – en komplett kur som er tilgjengelig for alle. Men folk søker ikke helbredelse før de vet at de er syke. Hvem ville brydd seg om en lege plutselig dukket opp på TV-nyhetene og annonserte en kur mot for eksempel paraguayansk influensa? For at oppdagelsen hans skal virke sterkt nok på oss til at vi går hen og vaksinerer oss, må han først få overbevist oss om de grusomme farene som dette ukjente viruset utgjør.

Derfor begynner Romerbrevet med en av de dystreste oppsummeringer i hele Bibelen. «Det er ikke én rettferdig, nei, ikke én eneste», konkluderer Paulus (vers 10). Hele verden er dømt til åndelig død dersom det ikke finnes noen kur. Ut fra disse sørgelige tonene lyder imidlertid en klar, lys tone med vidunderlig gode nyheter (vers 21–31), et konsentrert uttrykk for kjernebudskapet i evangeliet.

3,22 Det er Guds rettferdighet ved tro på Jesus Kristus, til alle og over alle som tror.

SPØR DEG SELV

Hvem i ditt liv har du nød for at skal forstå Romerbrevets budskap?

For å fortsette leseplanen GUIDET TUR, gå til s. 1275. Oversikt over hele planen finner du på bokmerket eller på s. x–xi.